

HÖGSTA DOMSTOLENS DOM

meddelad i Stockholm den 21 juni 2011

Mål nr

T 3459-10

KLAGANDE

GS

Ombud och god man: Advokat KS

MOTPART

Advokatbyrån Kaiding Kommanditbolag, 994700-9438

Box 385

931 24 Skellefteå

Ombud: Advokat DN

SAKEN

Fordran

ÖVERKLAGADE AVGÖRANDET

Svea hovrätts dom 2010-06-21 i mål T 6487-09

DOMSLUT

Högsta domstolen fastställer hovrättens domslut.

Dok.Id 57033

HÖGSTA DOMSTOLEN	Postadress	Telefon 08-561 666 00	Expeditionstid
Riddarhustorget 8	Box 2066	Telefax 08-561 666 86	08:45-12:00
	103 12 Stockholm	E-post: hogsta.domstolen@dom.se	13:15-15:00
		www.hogstadamstolen.se	

GS ska ersätta Advokatbyrån Kaiding Kommanditbolag för rättegångskostnader i Högsta domstolen med 4 500 kr avseende ombudsarvode, jämte ränta enligt 6 § räntelagen från dagen för Högsta domstolens dom till dess betalning sker.

YRKANDEN I HÖGSTA DOMSTOLEN

GS har yrkat att Högsta domstolen ska undanröja hovrättens dom i vad den innehåller en skyldighet att utge mer än medgivna 18 125 kr 50 öre, befria honom från skyldigheten att utge ersättning för motpartens rättegångskostnader vid tingsrätten och i hovrätten samt tillerkänna honom ersättning för hans egna rättegångskostnader i dessa instanser.

Advokatbyrån Kaiding Kommanditbolag har bestritt ändring.

Parterna har fordrat ersättning för sina rättegångskostnader i Högsta domstolen.

DOMSKÄL

Tvisten

1. GS ägde tidigare en fastighet och visst lösöre tillsammans med två andra personer. På hans ansökan beslutade Örnsköldsviks tingsrätt att den gemensamma egendomen skulle utbudas till försäljning vid offentlig auktion enligt 6 § lagen (1904:48 s. 1) om samäganderätt. GS yrkade att han själv skulle utses till god man för att genomföra försäljningen, medan de båda andra delägarna motsatte sig att det förordnades en god man för att sälja egendomen. Tingsrätten utsåg advokaten PH att som god man ombesörja auktionen, fördela köpeskillingen och utfärda köpebrev.

2. Egendomen såldes vid offentlig auktion. Intäkterna från försäljningen täckte emellertid inte den gode mannens arvode och utlägg, och hans kvarstående fordran uppgick till 54 376 kr 50 öre.
3. Advokatbyrån har i detta mål yrkat att GS ska betala hela det kvarstående beloppet. Till stöd för yrkandet har anförts bl.a. att ägarna till den gemensamma egendomen är solidariskt ansvariga för den gode mannens ersättning. Enligt advokatbyrån kan GS dessutom i sin egenskap av ensam sökande i försäljningsärendet ses som ensam uppdragsgivare åt den gode mannen. GS har anfört att hans skyldighet inskränker sig till en tredjedel av beloppet, 18 125 kr 50 öre, vilket svarar mot hans ägarandel i den sålda egendomen.
4. Frågan är alltså om GS är skyldig att betala hela det resterande beloppet eller om hans ansvar är begränsat till en del av detta.

Rättsliga utgångspunkter

5. Bedömningen bör utgå från det förhållandet att en god man enligt 6 § samäganderättslagen ska genomföra försäljningen för delägarnas gemensamma räkning. I detta får anses ligga att den gode mannen vid sin försäljning i möjligaste mån ska beakta alla delägarnas intressen. Även den som motsatt sig en försäljning har, när försäljning väl beslutats, ett intresse av att den genomförs på lämpligt sätt och kan ha ett visst inflytande över villkoren för försäljningen, bl.a. genom att utverka ett beslut om lägsta pris för egendomen enligt 9 § samäganderättslagen (jfr också 12 §). Den gode mannen har inte på grund av förordnandet någon särskild uppgift att tillvarata just sökandens intressen utan har tvärtom redovisningsansvar i förhållande till alla delägarna (14 § samäganderättslagen jämförd med 18 kap. 1 § handelsbalken; se Gösta

Walin, Samäganderätt, 2000, s. 197 f.). Det är ett förordnande av rätten som grundar den gode mannens behörighet, och rätten kan frånga en sökandes yrkande om vem som ska utses till god man.

6. Detta talar för att delägarna har ett solidariskt ansvar för den gode mannens ersättning, eftersom uppdraget i den angivna meningen utförs i alla delägarnas intresse och på deras vägnar. I 15 § samäganderättslagen sägs det visserligen att samtliga delägare ska vidkännas en kostnad som enligt lagen gjorts för bl.a. auktion, ”envar i förhållande till sin lott”. Det är med andra ord fråga om ett delat ansvar. Paragrafen måste dock antas ta sikte på den interna, slutliga fördelningen mellan delägarna och inte på deras ansvar gentemot den gode mannen, ett ansvar som alltså lämnats utan direkt reglering i samäganderättslagen (Walin, a.a. s. 160).

7. Ett delat ansvar i förhållande till den gode mannen kan ändå ha legat nära till hands när samäganderättslagen kom till, eftersom ett delat gäldsansvar vid den tiden var huvudregel på fordringsrättens område. Enligt 2 § lagen (1936:81) om skuldebrev gäller emellertid en motsatt utgångspunkt, nämligen ett solidariskt ansvar när det finns flera gäldenärer i ett fordringsförhållande. Bestämmelsen ansågs redan då den infördes svara mot vad som rent faktiskt tillämpades och vara väl förankrad i det allmänna medvetandet (NJA II 1936 s. 19). Tolkningen av samäganderättslagen måste kunna ske i ljuset av denna rättsutveckling (jfr även prop. 1988/89:9 s. 41).

8. Det kan tilläggas att ansvaret för den gode mannens ersättning antagits vara solidariskt, när han eller hon blivit utsedd enligt 3 § samäganderättslagen för att under viss tid förvalta den gemensamma egendomen (Walin, a.a. s. 161, jfr dock s. 196). När det gäller ansvaret för den gode mannens ersättning kan det inte anses föreligga någon avgörande skillnad då förordnandet i stället gäller en försäljning av egendomen. I båda fallen är förordnandet utslag av en

för samäganderättslagen betydelsefull utgångspunkt, nämligen att det vid oenighet måste finnas möjlighet för en delägare att upplösa gemenskapen eller åtminstone för en tid upphäva den gemensamma förvaltningen (jfr NJA II 1905 nr 4 s. 5).

9. När en god man har utsetts för att genomföra en försäljning på offentlig auktion enligt 6 och 8 §§ samäganderättslagen bör därför, om inte någonting annat har avtalats mellan delägarna och den gode mannen, ansvaret för ersättningen vara solidariskt för alla delägarna, oavsett om de har ställt sig bakom framställningen om försäljning eller inte.

Bedömningen i detta mål

10. Utgångspunkten är alltså att ansvaret för ersättningen är solidariskt i förhållande till den gode mannen. Det har inte påståtts att något annat har avtalats. GS kan därmed förpliktas att betala hela beloppet till advokatbyrån. Det råder inte någon tvist om beloppets storlek i och för sig. Hovrättens domslut ska följaktligen stå fast. Vid den utgången ska GS ersätta advokatbyråns rättegångskostnader också i Högsta domstolen.

I avgörandet har deltagit: justitieråden Leif Thorsson, Kerstin Calissendorff, Per Virdesten, Gudmund Toijer (referent) och Johnny Herre
Föredragande justitiesekreterare: Patrik Skogh